

بسم الله الرحمن الرحيم

دروس معارف قرآن کریم در مقطع کارشناسی به صورت ۸ درس معارف، در ۸ ترم تحصیلی ارائه می‌گردد، این دروس از میان شیوه‌های گوناگون تفسیر موضوعی به شیوه «اللّه محوری» که از انسجام و ترتیب منطقی بیشتری برخوردار می‌باشد، طرح گردیده است. طبق این طرح، معارف قرآنی به بخش‌های متعدد ذیل تقسیم می‌گردد:

قرآن‌شناسی (معارف ۱)

مباحث کلی که در این بخش تحت عنوان «قرآن‌شناسی» مطرح می‌شوند، عبارتند از: عناوین و اوصاف قرآن، ویژگی‌های قرآن، هدف از نزول، کیفیت نزول، اعجاز، محکم و متشابه، تأویل، جهانی بودن، ابدی بودن و شیوه بیان (استدلال عقلی، موعظه، جدل، تمثیل، قصص و مانند آن).

خداشناسی (معارف ۲)

این بخش اصل مباحث مربوط به شناخت خدا، توحید، صفات و کلیات افعال الهی است و در صدر همه موضوعات قرار می‌گیرد.

جهان‌شناسی (معارف ۳)

این بخش شامل مباحث مربوط به جهان (مانند آسمان، ستارگان، زمین، پدیده‌های جوئی مثل رعد، برق، باد، و باران، و پدیده‌های زمینی مانند کوه‌ها و دریاها و نیز مباحث مربوط به عرش، کرسی، فرشتگان، جن و شیطان) می‌شود و جایگاه طرح مسائل و تفسیر آیات مربوط به آن، پس از خداشناسی است.

انسان‌شناسی (معارف ۴)

پس از بررسی و تفسیر مسائل مربوط به جهان‌شناسی، مباحث مربوط به «انسان‌شناسی» مطرح می‌شود؛ مباحثی همچون: آفرینش انسان، روح و ویژگی‌های آن، کرامت و شرافت انسانی، مسئولیت و شرایط آن؛ مثل: آگاهی، قدرت عمل، اختیار و نیز ابعاد گوناگون وجود انسان، سنت‌های الهی، مسئله معاد و سرنوشت نهایی انسان از مباحث این بخش است. در این بخش، روشن می‌شود که جهان، مقدمه‌ای برای آخرت است، و این انسان است که با اختیار خود، می‌تواند راه سعادت یا شقاوت ابدی را برگزیند و سرنوشت نهایی خود را رقم بزند.

اخلاق در قرآن (معارف ۵)

این بخش را می توان «برنامه های عبادی قرآن» نامید که در واقع، همان مسائل و برنامه های عملی قرآن می باشند که مربوط به رابطه انسان با خدایند. پس از بیان برنامه های عبادی قرآن، احکام فردی قرآن مورد تفسیر قرار می گیرند که مباحثی همچون حلال و حرام در خوردنی ها و نوشیدنی ها (اطعمه و اشربه، صید و ذباحت) را شامل می شود. این امور هم همان برنامه های عملی قرآن در رابطه با خود می باشند.

راه و راهنماشناسی (معارف ۶)

به دلیل آنکه در مبحث انسان شناسی روشن می شود که انسان موجودی انتخابگر است و باید راه خود را آگاهانه برگزیند، مسئله گرینش راه و شناخت آن مطرح می گردد که موضوع این بخش است. شایان ذکر است که مباحثی همانند شناخت های عادی (انواع علم حضوری و حصولی متعارف)، شناخت های غیرعادی (الهام و وحی)، مسئله نبوت و ضرورت بعثت انبیا و هدف آن ها، مقامات انبیا (نبوت، رسالت و امامت)، اعجاز، عصمت و سرانجام، جانشینی پیامبران (امامت به معنای خاص) تحت عنوان «راه شناسی» مورد تفسیر و بررسی قرار می گیرند.

جامعه و تاریخ در قرآن (معارف ۷)

در این بخش، جامعه از منظر قرآن مورد بحث قرار می گیرد؛ مباحث اجتماعی، را نیز در برمی گیرد؛ یعنی برنامه های عملی قرآن، که در رابطه با دیگران مطرح می باشد، مورد تفسیر قرار می گیرند. مسائل این بخش به اقسام ذیل تقسیم می شوند:

احکام مدنی، احکام اقتصادی

حقوق و سیاست در قرآن (معارف ۸)

در این بخش، جامعه از منظر قرآن مورد بحث قرار می گیرد: حقوقی، سیاسی و اقتصادی را نیز در برمی گیرد؛ یعنی برنامه های عملی قرآن، که در رابطه با دیگران مطرح می باشد، مورد تفسیر قرار می گیرند. مسائل این بخش به اقسام ذیل تقسیم می شوند:

احکام قضائی، احکام جزائی، احکام سیاسی، احکام بین المللی.

بدین سان، معارف قرآن از نقطه آغاز هستی شروع و به ترتیب، مراحل «خلق» و «تدبیر الهی» مورد بحث واقع می شوند و به بیان ویژگی های جامعه آرمانی انسانی ختم می گردد و در همه مراحل، ارتباط با محور اصلی «الله» کاملاً محفوظ است.